

Gelderland, there have only been observations in the province of Limburg. Up until 1965, the species was frequently found in the southeastern part of Limburg. In 1970 and 1972, there were sightings in the area surrounding the village of Susteren. The only recent observation dates from 2006, in the Hoge Bos forest near the village of Elsloo.

The Meinweg is among the best studied nature reserves in the Netherlands, so it is unlikely that a population of *Rhagium sycophanta* is present in this reserve.

Literatuur

- BİL, S. & O. MEHL, 1989. Longhorn Beetles (Coleoptera, Cerambycidae) of Fennoscandia and Denmark. Fauna Entomologica Scandinavica Volume 22. E.J.Brill/Scandinavian Science Press Ltd., Leiden.
- BINOT, M., R. BLESS, P. BOYE, H. GRUTKE & P. PRET-

SCHER, 1998. Rote Liste gefährdeter Tiere Deutschlands. Schriftenreihe für Landschaftspflege und Naturschutz 55. Bundesamt für Naturschutz, Bonn-Bad Godesberg.

- BRECHTEL, F. & H. KOSTENBADER, 2002. *Sinodendron cylindricum* (Linné 1758) Kopfhornschröter. In: Brechtel, F. & H. Kostenbader (Hrsg.), 2002. Die Pracht- und Hirschkäfer Baden-Württembergs. Verlag Eugen Ulmer GmbH & Co, Stuttgart: 592-596.
- EHNSTRÖM, B. & M. HOLMER, 2007. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Stalbaggar: Långhorningar. Coleoptera: Cerambycidae. ArtData-banken, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.
- GERAEDS, R.P.G., 2013. Het Vliegend hert in de Meinweg. Natuurhistorisch Maandblad 102 (10): 245-248.
- HEIJERMAN, T., 2006. Het rolrond vliegend hert, *Sinodendron cylindricum* (Coleoptera: Lucanidae), gevonden op Terschelling. Entomologische Berichten 66 (3): 104-105.
- HERMANS, J.T., E. VAN ASSELDONK & J. BOEREN, 2013. De Biodiversiteit van Nationaal Park De Meinweg,

een overzicht van alle waargenomen planten en dieren in de periode 1900-2012. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

- JAGERS OP AKKERHUIS, G.A.J.M., S.M.J. WIJDEVEN, L.G. MORAAL, M.T. VEERKAMP & R.J. BIJLSMA, 2005. Dood hout en biodiversiteit. Een literatuurstudie naar het voorkomen van dood hout in de Nederlandse bossen en het belang ervan voor de duurzame instandhouding van geleedpotigen, paddenstoelen en mossen. Alterra, Wageningen.
- KLAUSNITZER, B. & E. SPRECHER-UEBERSAX, 2008. Die Hirschkäfer. Westarp Wissenschaften, Hohenwarsleben.
- MORAAL, L.G., G.A.J.M. JAGERS OP AKKERHUIS, J. BURGERS, W.J. DIMMERS, D.R. LAMMERTSMA, R.J.M. VAN KATS, G.F.P. MARTAKIS, TH. HEIJERMAN & J. POUTSMA, 2005. Oriënterend onderzoek naar geleedpotigen in liggend dood hout van Zomereik en Grove den. Alterra, Wageningen.
- TEUNISSEN, A.P.J.A., 2009. Verspreidingsatlas Nederlandse boktorren (Cerambycidae). European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

BOEKBESPREKING

VERSPREIDINGSATLAS VAN DE BELGISCHE MIRIDAE (INSECTA: HETEROPTERA)

BEREND AUKEMA, FRÉDÉRIC CHÉROT, GABY VISSENS & JOS BREURS, 2014. Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN), Brussel. A4-formaat, paperback. 311 pagina's. ISBN: 978-90-73242-23-26. Prijs: € 60,- exclusief verzendkosten. Te bestellen via bestellingen@natuurwetenschappen.be.

De auteurs van deze Belgische verspreidingsatlas van de Miridae, de omvangrijkste wantsenfamilie, weten niet alleen van wantsen maar ook van wanten. De hoofdmoot van

deze gedegen atlas betreft de maar liefst 231 soorten Miridae die tot en met of vanaf 1980 in België zijn waargenomen. Per soort worden er op een pagina Belgische verspreidingskaarten op basis van (UTM) uurhokken tot en vanaf 1980 gepresenteerd, een verspreidingskaart voor Europa (gebaseerd op de Fauna Europaea) en een fenogram (het aantal vangsten van mannetjes respectievelijk vrouwtjes per periode van tien dagen). Daarnaast wordt er naar literatuur voor identificatie van de betreffende soort verwezen, de Europese verspreiding omschreven, de habitat en ecologie besproken, de status vermeld (zeldzaamheid, en eventuele trend in de Belgische verspreiding van de soort) en geannoteerde aanvullende literatuur opgegeven. De soortbesprekingen wordt voorafgegaan door een beknopte, leeswaardige inleiding waarin onder andere gesteld wordt dat de studie van de wantsen in België nog in de kinderschoenen staat en dat deze atlas dan ook mede beoogt zoveel mogelijk gegevens uit de literatuur en van collecties te controleren en vast te leggen. Vanwege die kinderschoenen past de de geschiedenis van de wantsenstudie in België in twee-en-een-halve pagina. Vervolgens wordt verantwoording afgelegd over het actuele bestand van 15.050 waarnemingen

waarop de verspreidingsatlas is gebaseerd. Het wekt vertrouwen bij de lezer dat het bestand "uitsluitend waarnemingen bevat van specialisten [of gevalideerd] materiaal". Die database maakte het ook mogelijk staafdiagrammen over de verdeling van waarnemingen in de tijd te presenteren, alsmede tabellen en kaarten aangaande de verdeling van waarnemingen over België. Het siert de auteurs dat zij zich – zoals zij zelf stellen – niet hebben laten verleiden om op basis van trendberekeningen veranderingen in de Belgische wantsenfauna te bepalen: zij stellen vast dat hun bestand zich daar nog niet voor leent. Wel wordt geconstateerd dat 17 soorten Miridae, waarvan voor 1980 vijf of minder waarnemingen bekend zijn, na 1980 niet meer zijn waargenomen. Omgekeerd werden er sinds 1980 31 nieuwe soorten geregistreerd; 28 daarvan werden gemiddeld echter maar drie keer waargenomen en het kan dus niet worden uitgesloten dat een aantal daarvan ook vóór 1980 al in België aanwezig was. Tot zover dus niets dan lof voor deze degelijke verspreidingsatlas, maar ik veroorloof me ook twee kritische opmerkingen. De eerste betreft het aantal afbeeldingen van wantsen. De foto's die zijn opgenomen zijn meestal van uitstekende kwaliteit, maar

er zijn er helaas slechts 29 van een mannetje of vrouwtje van een wantensoort opgenomen, dus slechts van 12,5% van alle besproken soorten. Bovendien zijn die foto's (waarschijnlijk om het principe 'één soort per pagina' te respecteren) per subfamilie bij elkaar gezet, zodat er heen en weer gebladerd moet worden tussen beschrijvingen en de afbeeldingen. Door van meer soorten foto's (en dan liefst direct bij de beschrijvingen) op te nemen zou deze atlas meer aantrekkingskracht op niet-specialisten hebben uitgeoefend, waardoor bredere belangstelling voor wantsen wellicht zou zijn aangewakkerd. De tweede opmerking betreft bijlage 2, waarin de aantallen UTM-uurhokken en waarnemingen per soort tot en vanaf 1980 worden gepresenteerd. Zonder aanwijsbare reden schakelt deze lijst van pagina 288 naar pagina 289 van Nederlandstalige tabelkoppen over op Franstalige koppen. En waar verder in deze atlas consequent het Nederlands wordt gehanteerd wordt bijlage 3 (een lijst van soorten per provincie) zonder nadere verklaring in het Frans weer gegeven. Maar afgezien van deze twee minpuntjes is en blijft het een kwalitatief hoogstaande verspreidingsatlas van de Miridae in België.

GERARD MAJOOR